

Groepsdynamisch werken in het onderwijs

ResearchED 11 maart 2023

Voorstellen

Siemon Beute

 @SiemonBeute

 sbeute@corlaercollege.nl

Jantine Jochemsen

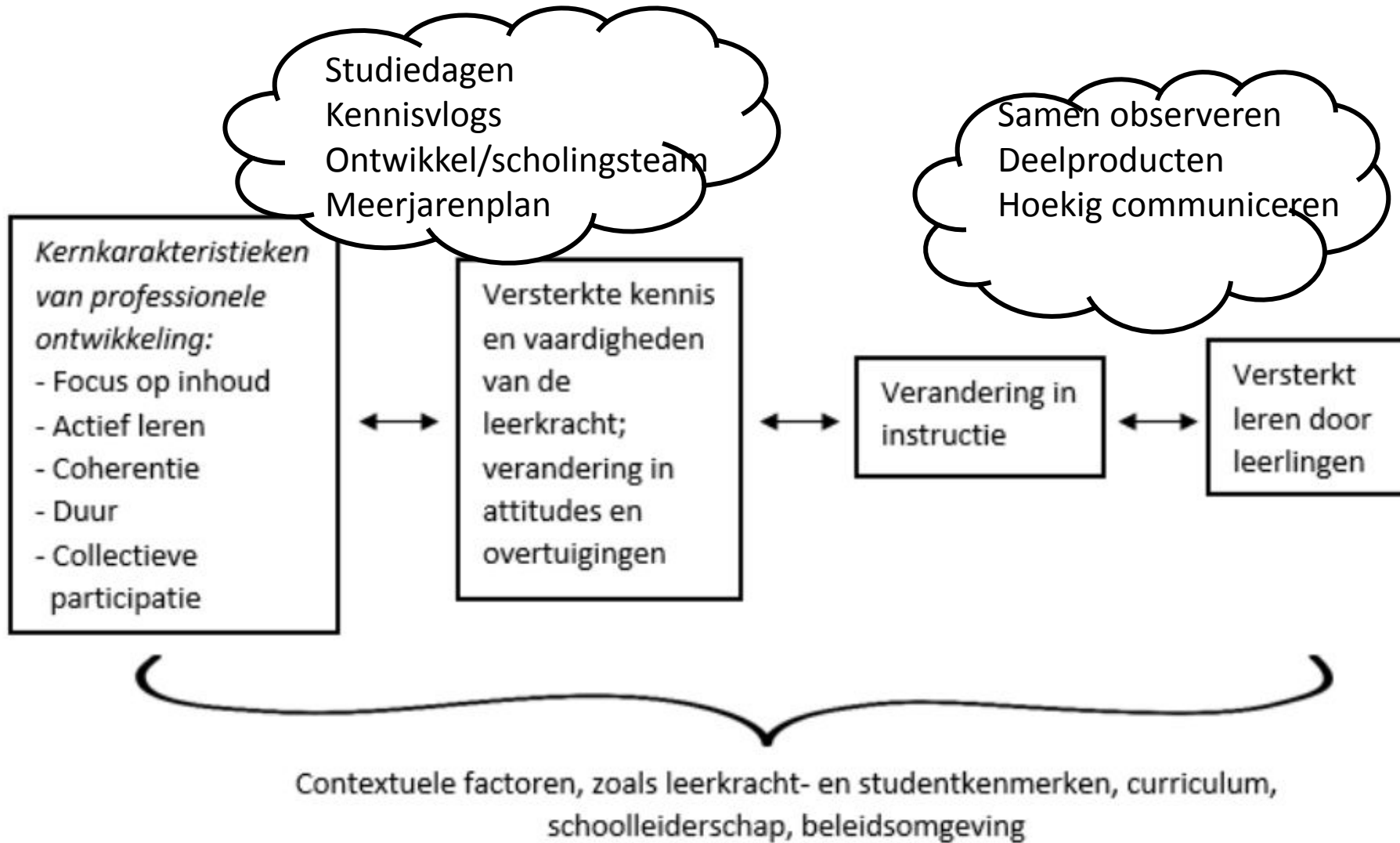
 @JantineJochems1

 jjochemsen@corlaercollege.nl

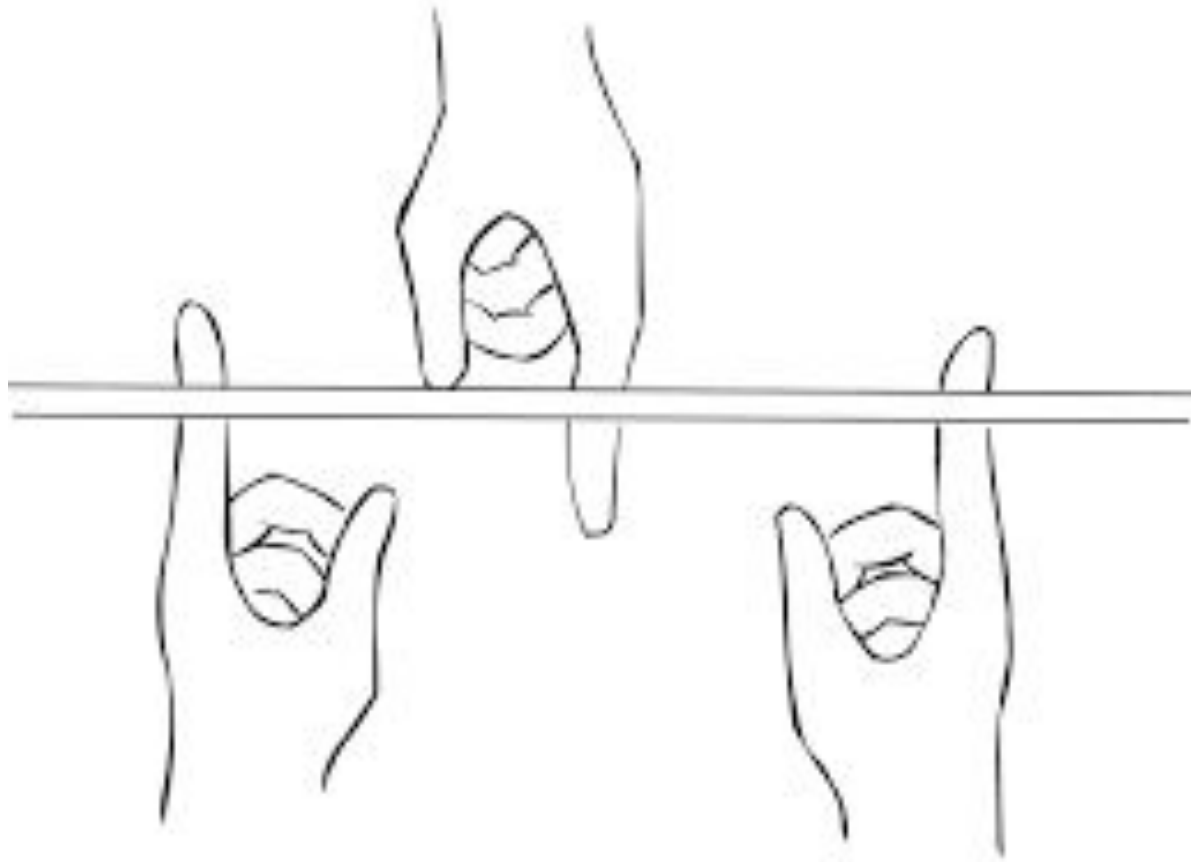

‘Van gedragsverandering naar cultuurverandering’

Invloedrijkgedrag

Groepsdynamische principes

- Iedereen vult ruimte in op zijn/ haar eigen manier
- Er is altijd wederzijdse beïnvloeding
- behoefte aan controle over je positie in de groep (RN / RG)

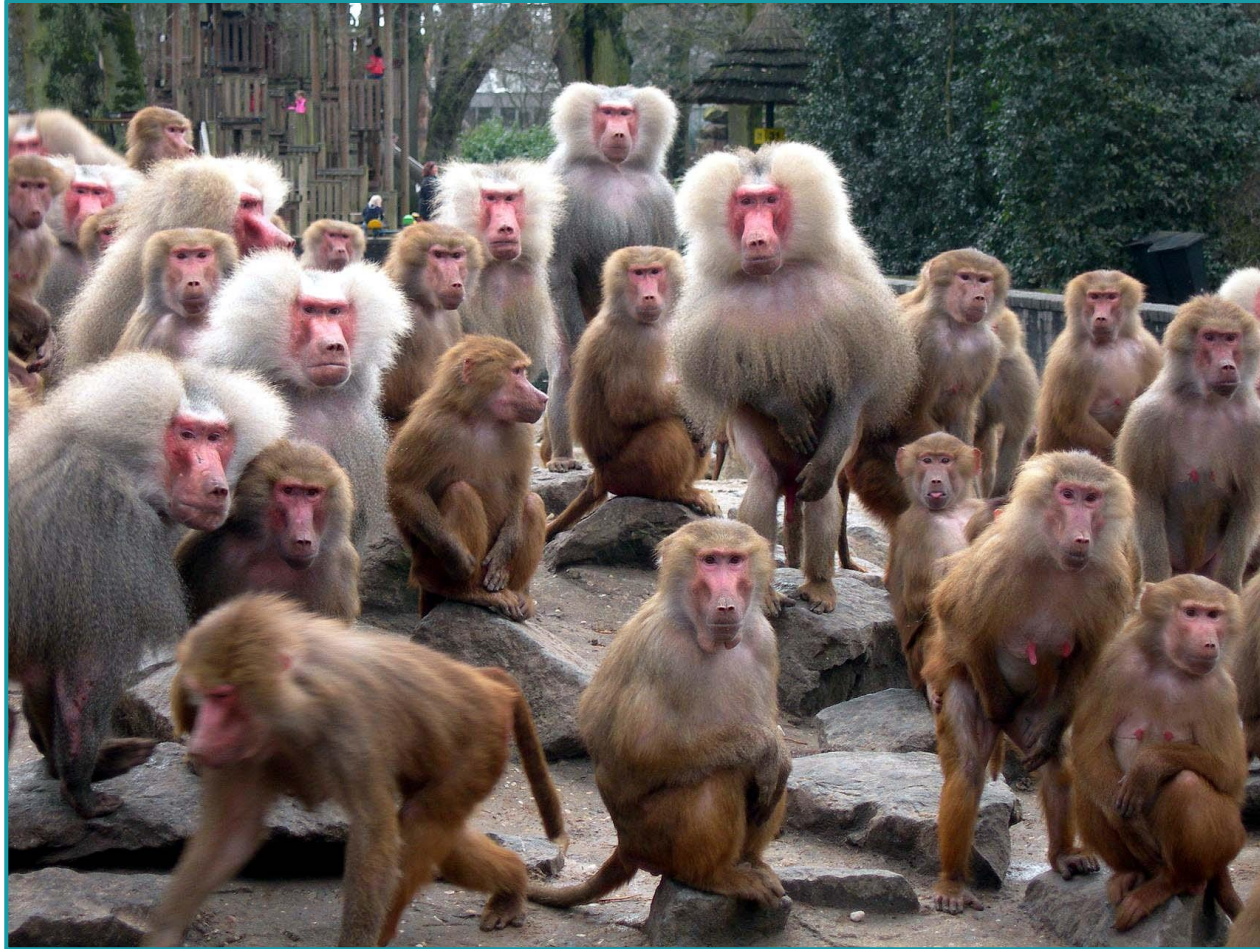
Invullen van de ruimte

Wederzijdse beïnvloeding *sociale conformiteit*

Behoeftte aan controle over positie (*RG en RN*)

‘Je gaat het pas zien als je het doorhebt’

Kijkschema Groepsdynamisch Werken

Van observatie naar analyse en gerichte interventie

LeVingfactory

Wat roept de klas op

3D-sociogram van de klas

Normdrager

(Geen, Strijder, Strateeg, Vermijder)

Concreet waarneembaar Gedrag

Hypothese(s): motief van de

Normdrager (Thuis, Omgeving, Persoonlijk)

De wijze waarop Ruimte genomen
wordt (Fysiek, Verbaal, Non-verbaal)

Vervolgonderzoek of interventie en
rol van de leraar/leraren

Haalbaar leraar/leraren, norm nuancerend en Norm-
drager niet in de onmacht (speel in op motief)

Meest voorschrijvende Norm

Dominante norm en patroon in gedrag

Na corona nadrukkelijk(er) zichtbaar

- A. *'Ik bepaal voor ons'* (patroon: invloed/macht)
- B. *'Ik maak het zelf uit'* (patroon: eigen gang gaan)
- C. *'Zie mij'* (patroon: aandacht om de aandacht)
- D. *'Scoren ten koste van de ander'* (patroon: via een ander jezelf profileren)
- E. *'Winnen ten koste van alles'* (patroon: competitie)
- F. *'Status belangrijker dan resultaat'* (patroon: status en geen inhoud)
- G. *'YOLO'- je leeft maar één keer* (patroon: alleen leuke dingen doen)
- H. *'Vermaak mij'* (patroon: consumentenstand)
- I. *'Wij zij tegen'* (patroon: weerstand)
- J. *'Wij helpen elkaar'* (hulpvaardigheid/wederkerigheid)
- K. *'Wij doen ons best'* (patroon: goede inzet)
- L. *'Wij luisteren naar de leraar'* (patroon: gehoorzaamheid)
- M. *'Wij houden het gezellig'* (patroon: prettige sfeer)

Betekenis van het gedrag

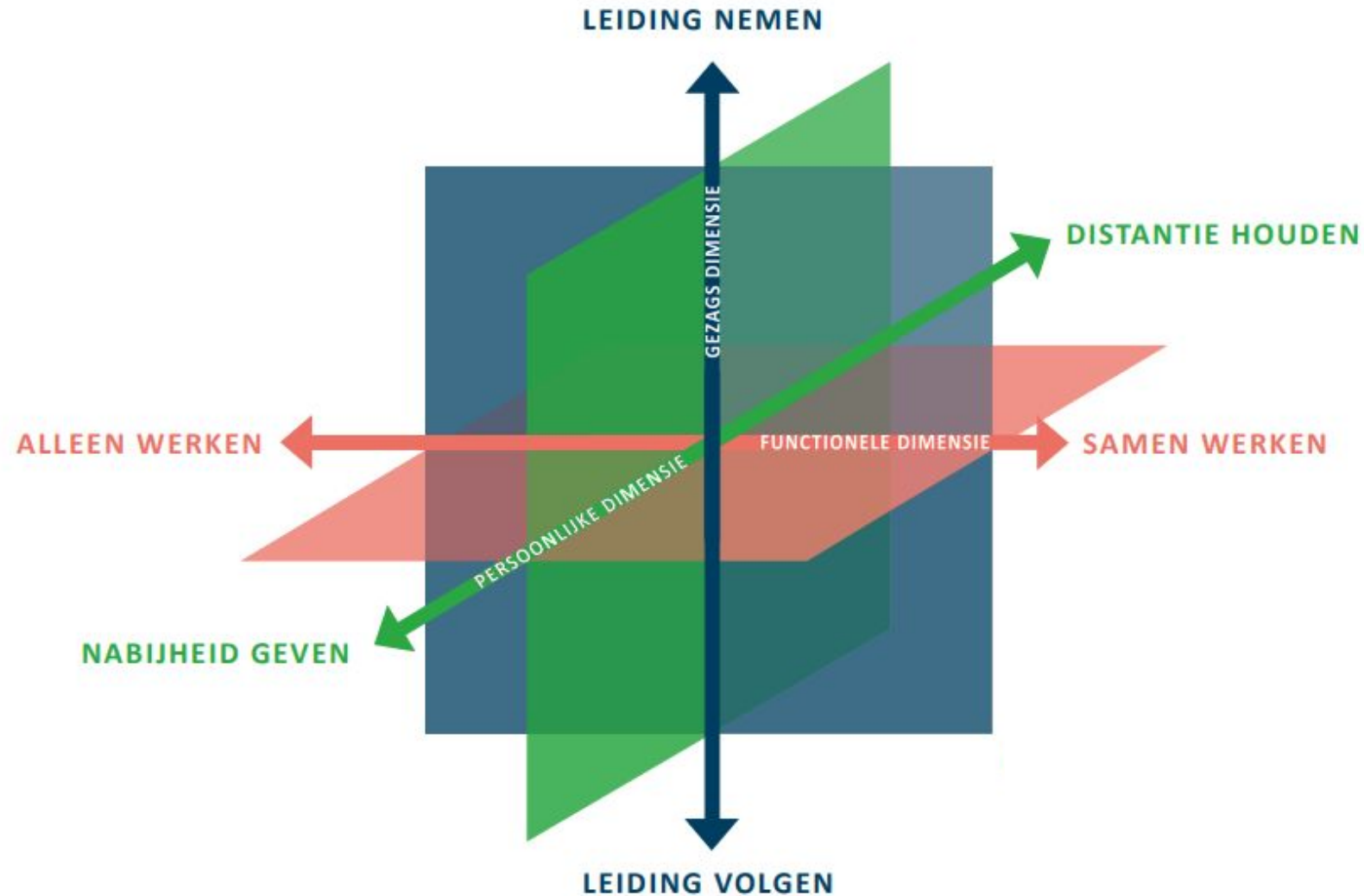
Type Normdrager	Géén	Strijder	Strateeg	Vermijder	
	• Er is (nog) geen Normdrager	• Op een openlijke manier wordt de meeste invloed verkregen	• Op een subtiele wijze wordt de meeste invloed verkregen. Blijft vaak onder de radar	• Vermijdt contact met de leraar. Heeft wel de meeste invloed in de klas	
Mogelijke Normen	• Ik bepaal • Zie mij • Ik ben tegen • Ik maak het zelf uit • Vermaak mij (zappgedrag)		• Status is belangrijker dan resultaat • Winnen ten koste van alles • Hard, harder, hardst • YOLO ('Je leeft maar één keer') • Wij zijn tegen	• Wij helpen elkaar • Doe je best • Wij luisteren naar de leraar • Houd het gezellig • Wij sluiten niemand buiten	
Mogelijke Oorzaak & Motief	Thuis • Gewend (opvoeding) • Relatie met moeder/vader/broers/zussen • Rol, positie en plek in het gezin • Scheiding ouders • Cultuur/achtergrond/milieu		Omgeving • Straatcultuur • Sportclub • Vriendengroep • Kenmerken van de school • Social media • Neoliberale maatschappij	Persoonlijk • Eigenwijs • 'Narcistische' trekjes (wil alle aandacht hebben) • Trauma (pesten, mishandeling, misbruik, ziekte) • Stoornis • Faalangst/onzekerheid • Niveau/capaciteiten	
Verschillende Acties of Interventies	Fysieke omstandigheden • Vaste plattegrond • Opstelling tafels; busopstelling, U-vorm, in groepjes • Lokaal: ruimte, licht, lucht, aankleding, lesmateriaal • Vlag, banner of klassenkleding • Uitstuurlokaal	Relatie • Welkom heten • Kletspraatje maken • Ideale rapport inzetten • Cohesie versterkende activiteiten • Klassenbeloning • Complimenten geven • Verjaardagskalender	Inhoud • Start van de les • Differentiëren • Variëren met lestempo • Afwisseling in onderwerpen • Bij gym: zonder winst/verlies • Geen cijfers openlijk teruggeven	Structuur • Gedragsregels in de klas • Afspraken over social media (groepsapp) • Escalatieladder • Lesorganisatie • Schoolregels ophangen • Informatie voor de klas eenduidig en tijdig verspreiden	Aanpak leraren/team • Korte lijnen; overleg en spreek elkaar aan • Escalatieladder • Schoolregels: consequent en duidelijk • Zelfde toon in het aanspreken • Houden aan (team) afspraken

<i>Sanctiewaardig gedrag</i>	<i>Grensoverschrijdend gedrag</i>
Boeken vergeten	Grote mond of ander onbeschoft gedrag tegen de leraar
Huiswerk niet (goed) gemaakt	Pesten van medeleerlingen
Te laat komen	Uitschelden van medeleerlingen
In slaap vallen tijdens de les	Ongevraagd aan spullen van anderen zitten of kapotmaken
Niet of niet goed meedoen	Ruzie maken: slaan, schoppen, spugen, krabben

Sancties proportioneel, eerlijk en consequent toepassen

1. Gezagsdimensie van de relatie
2. Functionele dimensie van de relatie
3. Persoonlijke dimensie van de relatie

‘Van autonome professional naar autonome teamspeler’

(Dokman, van Beusekom, Oldeboom en Pepping-Poot, 2019)

Bronnen

- [Een relatieparadox in het onderwijs](#)
- [De roep van de groep: groepsdynamiek, welbevinden en leren](#)
- [Professionalisering van leraren in de onderwijspraktijk](#)